

NÁZOV VÝSTAVY: Synkretické náhody

AUTOR: Štefan Balázs

Kurátor: Katarína Balúnová

Vernisáž: 25. 02. 2023/sobota/ o 17:00 h

Termín výstavy: 25. 02. 2023- 25. 03. 2023

Miesto: Koniareň -priestor pre súčasné umenie, M. R. Štefánika 257/65 Trebišov

Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

SYNKRETICKÉ NÁHODY

Synkretizmus je filozofickým pojmom spájania a prekrývania rôznorodých smerov, myšlienok, aj náboženských sústav. Čo určuje chod sveta? Nakoľko je náhoda smerodajným prvkom udalostí? Podľa teórie veľkého tresku vznikol vesmír z nekonečne hustej singularity. Neusporiadanosť prvotného chaosu bola postupne prekonaná ako dôsledok vzťahu zákonitostí a mimovoľných situácií. Gravitačné sily kozmických telies, levitujúcich v rozrastajúcom sa kozme, sa navzájom ovplyvňujú, menia usporiadanie v nekonečnej krivke časopriestoru. Podľa Galilea je vesmír možné pochopiť iba prostredníctvom matematiky a geometrie. Arthur Schopenhauer vo svojom diele Svet ako vôľa a predstava (1819) píše: „Všeobecne a všade je pravým symbolom prírody kruh, pretože je schémou opakovania: to je najvšeobecnejšia forma v prírode, ktorá ju pretvára vo všetkom, od behu hviezd až k smrti a vzniku organických bytostí“. Kruh sa pre svoju dokonalosť často opakuje v architektonických kontextoch utópií. U Campanellu usporiadanie celého mestského štátu pripomína schému planetárnej sústavy. V podobnom kruhovom tvare je postavené aj talianske mesto Palmanova, indické experimentálne mesto Auroville, či sci-fi kruhové mestá amerického futuristu Jacquesa Fresca.

Štefan Balázs vo svojich maľbách „zapisuje“ kruhy zákonitostí náhody, ktoré sa rodia ako dôsledok prírodných súvislostí. Hracia kocka určuje základné body kompozície, ktorú autor rozvíja do vibrujúcich planimetrií usporiadaných vzorcov. V poslednom období je preňho dôležitý vzťah medzi chaosom a poriadkom, polarizácia centra a občasná dekonštrukcia, či nalomenie kruhu. Nenásilne sa zahráva so zrakovým vnímaním diváka, narúša postupnosť medzi predným a zadným plánom obrazu a tak vytvára optickú ilúziu priestoru v ploche. Imaginárne kozmologické systémy sa rozvíjajú prstencovým pohybom, ktorý chce pokračovať aj cez rámec zvoleného formátu. Rozšírením konceptu sú maľby-objekty, ktoré formujú nový vzťahový potenciál k priestoru. Princípy sa opakujú, aj keď v inom rámci formy. Všetko je rovnaké a predsa iné. Kruh je putujúca energia myšlienok, nekonečné znovuzrodenia, mantra života. Kruh je základným symbolom, nie je absurdný, dá sa ľahko znázorniť rotáciou úsečky okolo jedného z jej krajných bodov, a predsa, ako hovorí Jean-Paul Sartre, neexistuje.

Mgr. art. Katarina Balunova, ArtD.